

УДК 338.1

Ратушна Н.В. Корнійчук О.О.

КОНКУРЕНТНИЙ СТАТУС АВІАПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В статті проведено аналіз авіапідприємств України. Визначено проблеми та способи підвищення конкурентоспроможного стану авіаційної галузі України, виділено методи оцінки конкурентного статусу авіапідприємства.

Ключові слова: авіаційна галузь, авіапідприємства, конкурентний стан авіапідприємств, прогнозування, розвиток.

В статье проведен анализ авиапредприятий Украины. Определены проблемы и способы повышения конкурентоспособного состояния авиационной отрасли Украины, выделены методы оценки конкурентного статуса авиапредприятия.

Ключевые слова: авиационная отрасль, авиапредприятия, конкурентное состояние авиапредприятий, прогнозирование, развитие.

Постановка проблеми: Авіаційна галузь належить до базових, стратегічно важливих секторів розвитку економіки України. Наявний потенціал авіаційної галузі має недостатній рівень розвитку та перебуває під впливом зростаючих проявів системної кризи. Стосується це практично всіх напрямків авіаційної галузі, а саме: авіабудування, авіаційних перевезень, транспортної інфраструктури та інше. Тому аналіз діяльності авіаційної галузі та прогнозування її розвитку є досить актуальними питаннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питанням розвитку авіаційної галузі та підвищення її конкурентоспроможного стану присвячено ряд робіт вітчизняних і закордонних вчених-економістів, таких як: О. Ареф'єва, О. Богданов, О. Брезіцька, О. Буглак, В. Дикань, Т. Клебанова, О. Кузьмін, Ю. Лисенко, В. Маєвський, В. Матвєєв, О. Мних, В. Кулаєв, О. Тридід, Г. Хакен, Т. Шкода та інших. Незважаючи на широкий спектр питань, охоплених дослідженням, недостатньо опрацьованими як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі залишається питання формування проблем та способів підвищення конкурентоспроможного стану авіаційної галузі України.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на широкий спектр питань, охоплених цими дослідженнями, недостатньо опрацьованими як у зарубіжній, так і у вітчизняній літературі залишається питання формування проблем та способів підвищення конкурентоспроможного стану авіаційної галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень розвитку транспорту країни здебільшого залежить від рівня розвитку її транспортної системи. Чим різноманітніша і розгалуженіша транспортна мережа, чим більше функціонує ефективних транспортних засобів, тим сприятливіше транспортне положення

будь-якого об'єкта території. Недостатній розвиток транспортної системи обмежує можливості формування і подальший розвиток господарства певної території.

Транспорт є однією з базових галузей національної економіки, ефективне функціонування якої є необхідною умовою для забезпечення обороноздатності, захисту економічних інтересів держави, підвищення рівня життя населення. Про роботу транспорту можна судити за його вантажообігом, який вимірюється тонно-кілометрами і пасажирооборотом. В Україні розвинуті всі види сучасного транспорту: залізничний, автомобільний, морський, повітряний, річковий, трубопровідний, електронний. Сьогодні в Україні найбільш важливою і стратегічною є авіаційна галузь, яка має великі перспективи, а саме: залучення інвестицій, які призведуть до збільшення її конкурентоспроможності; співпраця зі світовими лідерами- виробниками авіаційної техніки; завоювання та розширення ринків; створення нових робочих місць та підвищення кваліфікації працівників.

В той же час авіаційна галузь України має і певні проблеми: морально та фізично застарілий парк повітряних суден і обладнання; недостатня розбудова інфраструктури аеропортів, терміналів; модернізація та розвиток основних фондів галузі. На сьогоднішній день в період економічної та політичної кризи в країні є актуальною проблемою залучення інновацій в діяльність авіаційних підприємств України для підвищення їх конкурентоспроможного стану як на національному, так і на міжнародних ринках. Це створить основу для стабільного розвитку та модернізації підприємств авіаційної галузі. Для інтеграції України в світовий економічний простір авіаційним підприємствам необхідно залучати інвесторів для впровадження інноваційних технологій, з метою розвитку і модернізації авіатранспортної інфраструктури країни.

Конкурентоспроможний стан галузі трактують як відносну характеристику, що виражає відмінності розвитку підприємств даної галузі від розвитку конкурентних підприємств за ступенем задоволення своїми товарами та послугами потреб споживачів і за ефективністю їх виробничої діяльності. Конкурентоспроможність підприємств характеризує можливості пристосування їх до ринкових умов. Для підвищення конкурентного стану авіаційної галузі України визначено основні проблеми розвитку та доцільні способи вирішення. Варто відзначити, що не можна однозначно твердити про те, що категорія «конкурентоспроможність підприємства» відображає лише відмінності розвитку підприємства від розвитку конкурентів, в основі ця категорія має більш глибоке підґрунтя – здатність підприємства реалізувати свій потенціал краще за конкурентів, оскільки саме реалізація потенціалу і є метою розвитку підприємства і галузі в загалом.

Підвищення конкурентоспроможного стану авіаційної галузі України залежить від конкурентного статусу підприємств цієї галузі. Конкурентний статус авіапідприємств обов'язковий компонент який допомагає орієнтуватися на ринку, вибирати надійних партнерів, відстежувати позиції конкурентів та інше. Конкурентний статус авіапідприємства – це конкурентний стан авіапідприємства, який характеризується і визначається конкурентним потенціалом, правами і обов'язками, повноваженнями, що витікають з його бізнес-позиції на конкурентному ринку [1, с. 11].

Складність конкурентоспроможності авіапідприємства, як економічного явища обумовлена складністю побудови його оцінки. Найбільш поширені методи оцінки конкурентного статусу авіапідприємства, засновані на: теорії ефективної конкуренції, в основу якої закладена оцінка групи показників (показники, які характеризують ефективність виробничої діяльності, фінансовий стан підприємства, ефективність управління збутом і просуванням продукції та показники конкурентоспроможності товару); оцінюванні конкурентоспроможності продукції або послуг, яке передбачає вибір показників, що характеризують рівень виробів чи послуг; конкурентній перевазі та порівнянні рівнів показників конкурентної переваги даного підприємства з аналогічними показниками підприємства-конкурента; бенчмаркінгу – неперервному, систематичному процесі вимірювання сфер діяльності підприємства і порівняння з аналогічними сферами діяльності підприємств-лідерів з метою прийняття рішень для покращення своєї діяльності. [7, с. 16].

Діагностика наявності конкурентних переваг авіапідприємства та їх стійкість визначаються на основі аналізу інформації про показники основних видів діяльності авіапідприємства та його конкурентів і порівнянні цих даних та аналізу конкурентної позиції авіапідприємства на ринку.

Систематична оцінка конкурентного статусу авіапідприємства дозволяє авіапідприємству оцінювати економічні можливості свого розвитку і росту, сконцентрувати стратегічні ресурси на найбільш перспективних напрямках діяльності та досягти високого рівня конкурентоспроможності. Важливість оцінки конкурентного статусу авіапідприємства, як відображення конкурентної позиції авіапідприємства, визначається рядом обставин, серед яких: необхідність визначення особистої позиції авіапідприємства по відношенню до конкурентів; розробка і проведення обґрунтованих заходів щодо підвищення конкурентоспроможності та створення конкурентних переваг авіапідприємства; вибір авіапідприємства-партнера для сумісного бізнесу; залучення засобів інвесторів до перспективного виробництва та надання послуг; складання програми виходу авіапідприємства на нові ринки.

Авіакомпанії зарубіжних держав (особливо промислово розвинених), що мають фінансово-економічну перевагу над українськими, успішно

завойовують український авіаринок. У даній ситуації спрацьовує принцип ефективності взаємодії зарубіжних авіакомпаній з державними структурами управління. Останні лобюють інтереси своїх підприємств на зовнішніх ринках, використовуючи законні методи свободи конкуренції і незаконні - економічного та політичного тиску на ринки країн, що розвиваються [2, с. 13]. Таким чином, на основі основних тенденцій розвитку авіаційної галузі можна визначити основні шляхи підвищення конкурентоспроможності авіакомпаній України на міжнародному ринку. На сьогодні для авіаційної галузі головними питаннями, що вимагають вирішення є: проведення модернізації та оновлення авіаційної техніки авіакомпаній України, перш за все, через впровадження лізингової форми закупівлі нової авіаційної техніки вітчизняного виробництва; модернізація українських аеропортів; підвищення якості технічного обслуговування повітряних суден, підтримка їх льотної придатності; закінчення структурної перебудови авіапідприємств в галузі, визначення шляхів подальшого акціонування авіакомпаній та аеропортів; зосередження зусиль усіх організацій цивільної авіації на забезпечення стійкого зростання об'ємів перевезень; удосконалення системи ставок аеропортових зборів для вітчизняних авіаперевізників; організація вітчизняного виробництва конкурентоспроможних транспортних засобів, які б відповідали міжнародним стандартам за техніко-екологічними характеристиками [3, с. 23]. У зв'язку з цим особливого значення набуває необхідність створення принципово нової системи управління конкурентоспроможністю авіакомпаній, яка б урахувала не лише потреби максимальної реалізації наявних переваг порівняно з конкурентами, а й необхідність сталого підвищення конкурентоспроможності підприємства і всіх систем на рівні регіону, галузі.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, для забезпечення конкурентного статусу авіапідприємств та авіаційної галузі взагалі, необхідно використовувати методи оцінки, які спрямовані на створення конкурентних переваг авіапідприємства, а саме: зниження витрат; визначення таких ресурсів виробництва, які будуть використані ефективніше, ніж у інших конкурентів; швидка адаптація авіапідприємства в умовах змін зовнішнього середовища; створення переваг товарів або послуг в порівнянні з товарами або послугами конкурентів; визначення та забезпечення розвитку найбільш ефективних стратегічних напрямків та інше. Отже, конкурентний статус авіапідприємств встановлюють їх ринкову перевагу в порівнянні з іншими авіапідприємствами-конкурентами.

Список використаних джерел

1. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98 – 103 2.

2. Брезіцька О.В. Передумови формування стратегічних напрямів розвитку авіатранспортних підприємств / О.В. Брезіцька// Економіка, фінанси, право. – 2009. – №10. – С. 6-11. 3.
3. Немцов, Л.Е. Довгань. – К.: ТОВ УВПК “Екс Об”, 2001. – 560 с. 5.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу- пу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> 6.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Транспортної стратегії розвитку України на період до 2020 року»-N2174-рвід20 жовтня 2010 р.– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2174-2010-%D1%80%7>.
6. Шкода Т.Н. Формування стратегії підвищення конкурентоспроможності авіапідприємств: авто- реф. дис. к.е.н.: 08.06.01/ Т.Н. Шкода. – К., 2009. – 22 с.

Ratushna N.V. Korniiichuk O.O.

COMPETITIVE STATUS OF AIRLINE COMPANIES IN UKRAINE

Aviation industry refers to basic, strategically important sectors of the economy development of Ukraine. The available potential of the aviation industry has insufficient development level and is influenced by the growing manifestations of system's crisis. It concerns almost all areas of the aviation industry, namely aviation construction, air transportation, transport infrastructure, etc. Therefore, the analysis of the aviation industry performance and prediction of its development are very relevant issues. In Ukraine, aviation industry is the most important and strategic branch which has great potential, namely attracting investments that will increase its competitiveness; cooperation with leading global aircraft manufacturers; filling and expansion of markets; creation of new labor places and training of employees. Nowadays, during the period of economic and political crisis in the country introducing innovation in Ukrainian aviation companies for improvement of their competitive position on both national and international markets is an urgent problem. This will create the basis for sustainable development and modernization of the enterprises in the aviation industry. In order to integrate Ukraine into the world economic space, aviation companies need to attract investors to introduce innovative technologies for the development and modernization of air transport infrastructure of the country. The importance of evaluation of the competitive status of the aviation enterprise, as a reflection of the competitive position of the aviation enterprise is determined by several factors, including: the need to identify the personal position of the aviation enterprise in relation to competitors; development and implementation of reasonable measures to increase competitiveness and create competitive advantages of the aviation enterprise; choosing of the aviation enterprise partners for joint business; involvement of investors' means in prospective manufacturing and service providing; creation of the program of the aviation enterprise entering new markets.

Key words: aviation industry, the airline, competitive state airlines, prognostication, development.